

Štampa, tiskarstvo, papir, ...

...

JUGOSLAVIJA

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglašje se računlje v ...

DOKUMENT CENZURA

S šolsko politiko naučnega ministra Gentileja v novih pokrajinah, o kateri smo poročali v obširno razpravljani v dveh obojstranskih člankih (glej «Edinost» od 21. in 23. t. m.), se bavijo tudi italijanski listi iz kraljevstva in to dejstvo nam zopet potrdi perjo v roki. Naši čitatelji ne bodo seveda prav nič presenečeni, ako jim povemo tako, da so pripombe teh listov prežete z brezobzirnim in naravnost sadističnim cinizmom, saj smo na takšne izlive sedanjega politično-moralnega čustvovanja in naziranja v tej državi dovolj navajali, da bi se čutili nesrečneje ko prej. To dejstvo nas oprošča vsled tega tudi dolžnosti, da bi s temi listi polemizirali, da bi jih opozarjali na grobo suženjskega ploskanja stvari, ki je očitno slaba in zgredena v vsakem oziru, kar velja brezdvomno za vsakega pametnega človeka glede nove nasilne in nazadnjaške šolske politike ministra Gentileja napram narodnim manjšinam v Italiji.

šjih ministrov bi se ne bil dosegel nikoli tak uspeh ali pa šele po nekoliko pokolnjenjih.

Ravno tako odločna je ministрова akcija v pogledu zasebnih šol: kdor jih hoče voditi ali kdor hoče v njih poučevati, mora imeti ista izpričevala, ki so predpisana za državne srednje šole, in mora tudi biti italijanski državljan. Kdorkoli pozna posebni položaj zasebnih srednjih šol, posebno nemških v Gornjem Poadižju, bo vedel, kakšne posledice bo imela strogo tega načela. Omenjene šole ne bodo imele več pravice javnosti, ki je bila enakoveljavna izenačenju brez dolžnosti, ki so predpisane v tem pogledu v kraljestvu.

Drugorodni učenci so se izseljevali na stotine, da dovršijo svojo izobrazbo v inozemstvu. Minister Gentile je našel hitro zdravilo: izpričevala, izdana v inozemstvu, se ne bodo priznala v nobenem slučaju, a drugorodnim učencem se olajša obisk italijanskih šol. V ta namen je minister ustanovil 80 brezplačnih mest v pazinskem konviktu in znatno število v konviktih v Gorici, Tolminu in Zadru in v konviktih «Tommaso» in «San Demetrio», ki sta draga vsakemu italijanskemu srcu. In minister ne gleda na izdatke, ko gre za zadrske in dalmatinske Italijane. Za dalmatinske dijake, ki se šolajo po italijanskih šolah v kraljestvu, je dosegel ugodno zamenjavo valute in jim zagotovil dobivane podpore. Istotako je zagotovil podpore tudi dijakom, ki obiskujejo italijanske srednje šole v Zadru, ter je stavil v ta namen v proračun nič manj ko 200.000 lir.

Tako se glasi obdobjesno ta dični dokument. Po vsebini in slogu dela tu pa tam vtisi, kakor da je bil sestavljen v naučnem ministertvu samem. Naj bo njegov izvor kakršenkoli, vtis, ki naj bi ga napravil na drugorodno javnost, je bil slabo preračunjen. Vsak nadaljnji komentar prepričamo čitatelju samemu. Tu naj le naglasimo, da ta dokument uradnega ali neuradnega cinizma popolnoma potrjuje nevarnost našega položaja v šolskem oziru, kakor smo ga orisali te dni povodom našega razpravljanja o novi šolski uredbi. Našo šolo so sklenili zavdati ter izjavljajo, da jo hočejo zavdati kljub našim protestom. Z volilno reformo nam je vlada onemogočila v praksi vsako uveljavljanje na političnem polju, z reformo ljudskošolskega pouka pa nam namerava onemogočiti tudi vsako uveljavljanje na kulturnem polju. Ni dvoma, da nam bo ta kombinirani pritisk prizdal marsikako občutno izgubo. Toda naše ljudstvo ne sme obupati. Pomisliti moramo, da zahteva vsaka borba z gube in da se brez njih ne pride do zmage.

Cas bo prej ali slej prepričal vlado in italijansko javnost, da sta bili v zmoti, ako sta mislili, da se da izbrabiti narod, ki neče umreti. Proti zavednemu narodu, ki hoče živeti, ga ni zatiralnega sredstva, ki bi imelo trajen učinek. Na tem dejstvu ne more ničesar izpremeniti nikako cinično samohvalisanje. Zgodovina našega in tudi italijanskega naroda je to že ponovno in nedvomno dokazala!

Načelniki vlad in Porenja pozvani v Berlin

BERLIN, 24. Pogajanja med Stresemannom in francoskim poslanikom De Margueriem niso trajala dolgo časa. Nemška vlada si ni na jasnem, je-li to posledica navodil iz Pariza — kakor so nekateri francoski listi že namignili —, ampak izjavlja, da zahteva francoski poslanik kot predpogoj za nadaljna pogajanja opustitev pasivne rezistence v Porurju in preklic tozadevnih odredb Cuvove vlade.

Vendar je nemška vlada prepričana, da stoji pred odločilnimi dejanimi. Tako poroča «Zeit», glasilo Stresemanna, da so za prve dni tega tedna poklicani v Berlin načelniki vseh nemških vlad in zastopniki Porenja in ruhrske kotline. «Gre za to» — izjavlja «Zeit» —, da se zavzame enotno stališče v vprašanju glede zasedenih ozemelj.

Kancelar bo sprejel danes zastopnike zasedenih dežel, jutri pa vladne načelnike. V sredo bo najbrže govoril v zbornici o položaju. Njegovi glasniki zanikujejo vest, da se Nemčija pripravlja na kapitulacijo. To pa pomeni le igro z besedami: namesto o kapitulaciji se govori o spravi.

Informacije «Frankfurter Zeitung»

S temi frazami se pa zasedene pokrajine ne morejo potolažiti. Iz Koelna pišejo listu «Frankfurter Zeitung», da pripravljajo strinjajoče se vesti iz Berlina prebivalstvo zasedenih pokrajin na dejstvo, da bo državna vlada morala izvajati posledice vedno bolj energičnega nasprotovanja s strani Poincaréja otvoritvi pogajanj z Nemčijo, dokler traja pasivna rezistencija. Odločevala bo nemogućnost vlade, da bi nadalje finančno podpirala borbo v ruhrske kotlini. V svojem uvodnem članku pozivlja list nemški narod, da zbere vse svoje energije za sprejetje predstojećih odločitev.

«Ako odložimo» — tako piše omenjeni list — «zadnje orožje proti Franciji, katero imamo še v rokah, ne pomeni še to, da se mislimo odpovedati Porenju in ruhrske kotlini.»

Manji so Nemci, ki tako mislijo in pri tem se spominja na odgovore nemške ljudske stranke na štiri Stresemannova vprašanja. Tu je ljudska stranka izrazila svoje prepričanje, da je nemški narod še vedno tako močan, da se bo znal ogniti sramoti in da se da bolje doseči osvoboditev izpod sovražnikovega jarma z lastno krvjo in lastnimi duševnimi silami, nego z odkupitvijo z zlatom. Na vprašanje, kje bi se dobila sredstva za oroženo vojno proti Franciji, je ljudska stranka ironično odgovorila, da se vojne ne zmagujejo s številom in tehniko, ampak s srci in prsi mož. K tretjemu vprašanju, kdo je najmočnejši, so nemški ljudje pripomnili, da so to bili vojaki kralja Prusije.

Poincaré je spet govoril

Francija, kateri se ni treba bati bojkotiranja, lahko mirno čaka.

PARIZ, 23. Ob priliki otvoritve spomenika padlim vojakom v Boles le Pretre se je francoski ministriški predjednik Poincaré v svibem govoru dotaknil tudi odškodninskega vprašanja. Dasi so prišli — je rekel — na vladna mesta novi močje, Nemčija še vedno ne razume današnjega položaja. Kakor hitro bo pokazala Nemčija dobro voljo, da hoče popraviti nečuvno krivico, da bi zmagovalci postali žrtve vojne, tedaj bo zavladal v Evropi mir. — Pasivni odpor, ki ga je nemška vlada odredila, polagoma pojeva. Nemčija pač ve, da bo prišel kmalu čas, ko ne bo mogla odpora več podpirati; Nemčija ve tudi, da bi odpor moral prej ali slej nehati tudi v slučaju, da bi ga še nadalje zalagala z denarjem. Toda mesto da bi vlada preklicala tozadevne odredbe, hoče še nadalje zavlačevati. Da bodo manevri res popolni, se trosijo v svet vesti o nacionalizaciji in boljševski revoluciji v Nemčiji; a te nas ne zanimajo. Francija je na varnem, kar se tiče poizkusov uvesti vojsko ali komunistično diktaturo; Francija je vzor miroljubne in disciplinirane demokracije v nemirni Evropi. Republikanska Nemčija ni še našla pravega ravnotežja; našla ga bo lahko — ako bo hotela — takrat, ko se bo prepričala, da je naš namen doseči lojalno izvršitev versailleske pogodbe.

Predvsem je treba nehati z zvijačnimi poizkusi in z zahtevu gotovih predpogojev; zadnje ostanke pasivnega odpora je treba odstraniti. Mi ne sprejemamo nikakih pogojev in nima močesar dostavljati k našim zapisnikom v Bruselju, rumeni knjigi ter našim izjavam, ki smo jih objavili.

V govoru v Champeneuse je Poincaré izrazil svoje začudenje, da je Nemčija pozabila na velikodušnost zmagovalcev, ki so podpisali premirje, ko bi lahko vkrakali v Nemčijo ter uničili zadnje nemško diktaturo. Dalje je omenil, da ima Nemčija na krmlu moze, ki so slepi in gluhi in ki jo vodijo nasproti novim nesrečam s tem, da ščuvajo k odporu proti versailleskemu miru.

Poincaré je zaključil: Pustimo, naj Nemci rečejo in napravijo: počakajmo, dokler bodo pričeli računati z realnostjo. Ko bodo na robu propada, jih bo rešilo edino spoznanje, da je pasivni odpor škodljiv in to bo dokaz, da hočejo iskreno izvršiti svoje obveze.

Mornarska zveza v nevarnosti

Demonstracija mornarjev fašistov proti Giuliettiju.

GENOVA, 23. Agencija «Stefani» je včeraj javila v zelo kratki brzojavki, da je predčerašnjim vdrli skupina mornarjev v dom pomorskih delavcev ter ga zasedla. Na zahtevo policije so mornarji zapustili dom; saj njihov namen je bil samo — v smislu njihovih izjav — da opozorijo vlado na sleparije, ki jih je zagrešila uprava Mornarske zveze.

Skupina teh nezadovoljnih mornarjev je poslala k prefektu deputacijo, ki mu je predložila spomenico, podpisano od kapitana Alberto Coda, ki je voditelj teh mornarjev, ter še od dveh drugih mornarjev. Vsebinska spomenica bi bila v glavnem naslednja: «Podpisani povzdiguemo v imenu več tisoč brezposelnih mornarjev svoj glas, da vlada izve, da je naš namen doseči priznanje naših svetih in nedotakljivih pravic, ki nam jih kratijo že delj časa. In priznanje nam bo dano edino takrat, ko pride na mesto ljudi, ki si danes prisvajajo vodstvo Mornarske zveze, kdo drugi. Kot razlog za to zahtevu navaja spomenica dejstvo, da niso brezposelni mornarji prejeli od vodstva Mornarske zveze nikake podpore, kljub temu, da so zanj ponovno prošili in kljub dejstvu, da so z mesečnimi prispevki pripomogli do tega, da se je v blagajni Zveze nabralo kakih 10 milijonov lir. Na tozadevne prošnje, da so mornarji prejeli odgovor, da Zveza nima več denarja.

Človeku, ki prečita to spomenico, se zdi, da je zadeva zelo enostavna: ako se je zgodila brezposelnim mornarjem omenjena krivica in to po krivdi vodstva Zveze, naj se krivica popravi — in krivci naj se kaznujejo s tem, da se odstavijo. In v tem smislu piše tudi fašistovski in vladni prijazni tisk.

Socialistična glasla, posebno genovski «Lavoro» in milanski «Avanti» pa iščejo vzroke, da je prišlo do demonstracije proti vodstvu Zveze, t. j. proti kapitanu Giuliettiju, vse kje drugje. Znano je namreč, da je Giulietti na pogajanjih za sklenitev mornarskega pakta zastopal Mornarsko zvezo in s tem tudi vse mornarje. Ta pogajanja so se pred kratkim razbila in sicer po krivdi — tako menijo lastniki paroplovnih podjetij — kapitana Giuliettija, ki je trdovalno branil interese mornarjev. Kmalu po razbitju pogajanj je prišla iz Rima neuradna vest, da je vlada Giuliettiju namignila, naj že enkrat odneha. Verjetno je, da se Giulietti ni dal upogniti in radi tega ga bo treba spraviti s poti na drug način, t. j. na način, ki je danes precej v navadi in ki je razviden iz navedene spomenice. Tako menijo socialisti.

Ugibanja socialistov prav gotovo niso brez vsake podlage; da ne gre tu samo za upor mornarjev, ki nimajo zaslužka, govori dovolj jasno dejstvo, da se je udeležilo demonstracije le kakih 100 mornarjev, ki gotovo še ne predstavljajo mase brezposelnih mornarjev. Posebno značilno so izjave tajnika Zveze lastnikov paroplovnih podjetij avv. Perosio:

«More in mora nastopiti v kraljestvu kapitana Giuliettija, to kar nastopi vedno v vseh kraljevstvih, ki so bila zgrajena izključno s silo, ki je mati samovoljnosti, kakor hitro pristati občutijo, da sila pojema, prične vleči vsak na svojo stran, dasi ne postanejo še prvi medsebojni nasprotniki. Kadar torej se bo na krovih razširil glas, da je Giuliettijevo diktaturo zadel hud udarec, in bo lahko vsak izrazil svoje mnenje brez vsakega strahu pred bojkotom stranem, tedaj bomo lahko videli, kako minljiva je navidezna kompaktnost Giuliettijeve organizacije.»

Avv. Perosio, ki je tajnik organizacije, kaj tera ni ravno daleč od fašizma, je torej prvokoval razcepitve Mornarske zveze.

Reško vprašanje

Vsebinska Pašičeva pisma — Tudi Jugoslavija za delitev Reke? Minister Ninčić odpotoval v Beograd

LJUBLJANA, 23. Današnje «Jutro» objavlja sledečo brzojavko iz Rima:

Pismo jugoslovenskega ministrskega predsednika predsedniku Mussoliniju ne vsebuje nobenih preciznih ali konkretnih predlogov, temveč je le oficijelna pritrditev z jugoslovenske strani, da bi se pogajanja zopet pričela ter čimprej končala. Paritetna komisija je sedaj potisnjena na stran, ravnotako kakor je možnost priziva na tretjo državo izključena. «Epoca» piše k beograjskim in pariškim vestem o jugoslovensko-italijanski politični zvezi, da takla zveza ne bi Italiji prinesla nobenih koristi, ker se Italija neče dati vezati po kontinentalni politiki, ki jo vodi Francija. Pač pa je skoraj zagotovljeno, da se sklene trgovinska pogodba med Italijo in Jugoslavijo, ki bi bila za obe državi velikega pomena.

Salandra je v Mussolinijevem imenu na seji Društva narodov izjavil to-le: Registriranje rapalske pogodbe ne izpremeni nič na dosežanem položaju. Zato zahtevamo, naj se razgovori glede Reke nadaljujejo. Ako pride spor med Jugoslavijo in Reko pred razsodišče Društva narodov, bo Italija zahtevala, da ostaneta Delta in Baroš sestavni del Reke, kakor sta dejansko tudi sedaj! Od jugoslovenske vlade zavisi, ali bo zavladal med obema državama mir in sodelovanje.

LONDON, 23. «Morning Post» javlja, da je osnovna misel italijanske vlade za rešitev reskega spora razveljavljenje rapalske pogodbe. Pogajanja naj se prično na popolnoma nevtrani podlagi, na kateri bi se sklenil nov sporazum.

LONDON, 23. Reuterjeva agencija objavlja o italijansko-jugoslovenskem sporu sledeče poročilo: Pogajanja glede Reke bodo verjetno kmalu obnovljena v Zenevi in sicer med Salandro in Ninčićem. Jugoslavija se bo v pričakovanju rezultata izognila vsaki akciji mednarodnega značaja s svojim sporu z Italijo. Oni, ki so točno informirani o jugoslovenskih stvareh, ne presojajo ravno optimistično možnost u-

speha direktnih pogajanj, upajo pa, da se najde pot iz sedanjih težkoč.

Le v slučaju, da se pride do mrtve točke, je verjetno, da se Jugoslavija obrne na Društvo narodov.

MILAN, 23. Današnji «Secolo» prinaša vest iz Beograda, da je list «Novosti» objavil včeraj pismo, ki ga je poslal jugoslovenski ministriški predsednik Pašić italijanski vladi o reškem vprašanju. V glavnem pravi pismo, da bo rešitev reskega vprašanja, ki bi se dosegla na podlagi medsebojnega sporazuma, blagodejno vplivala na odnose med obema državama. Na ta način bi se dale odpraviti vse težkoče. Rešitev pa se ima doseči brez vmešavanja tretjih, direktno med Beogradom in Rimom. Vsak zunanji vpliv, tudi posredovanje Društva narodov, bi škodoval obema državama. Na Reki naj se obrazujejo gospodarske ustanove, s katerimi bi bili zavarovani interesi vseh, kajti reško vprašanje ima v sebi tudi krali, ki bi znale moliti dobre odnose med obema državama. Priziv na razsodbo tretjih naj bi se uporabil samo v skrajnem slučaju, toda ta skrajni slučaj še ne obstoja. Ugled in interesi Jugoslavije kakor tudi Italije zahtevajo sporazumno rešitev. Vsled tega se stavijo sledeči predlogi:

- 1.) Italija zasede mesto Reko.
- 2.) Luka Baroš in Delta ter hrvatske vasi severno od Reke pripadejo Jugoslaviji.
- 3.) Reka dobi hodnik proti Italiji.
- 4.) Reško pristanišče se odstopi Jugoslaviji, toda formalno bo pripadalo Italiji.
- 5.) Ta rešitev naj se smatra za logično.

Nekoliko časa — nadaljuje pismo — se bo protestiralo v Italiji in Jugoslaviji, toda pozneje bodo protesti utihnili na obeh straneh, kajti javnost se bo prepričala, da to vprašanje ni tako važno, da bi ga bilo treba spravljati pred razsodišče. Tako rešitev bi bila več kakor navaden sporazum. Podobna bi bila mednarodni pogodbi, ki zagotavlja mir med Italijo in Jugoslavijo, naslanjajoč ga na trdne podlage.

Jugoslovenska svobodna cona v Solunu

BEograd, 23. Te dni je minister za trgovino in industrijo dr. Dragutin Kojić sprejel novinarje ter jim dal nastopna pojasnila o predaji solunske cone Jugoslaviji: Kakor znano, je pokojni minister g. Kosta Stojadinović sklenil že leta 1914 s kraljevino Grčijo konvencijo o jugoslovenski svobodni coni v solunskem pristanišču. Do ratifikacije te konvencije pa radi izbruha vojne ni prišlo. Današnja konvencija se od one iz leta 1914 znatno razlikuje. Po Stojadinovičevi konvenciji bi Jugoslavija dobila v solunski cono prostor, ki bi obsegal 12.000 m² neizgrajenega pristanišča, a po sedanjih konvenciji dobi 52.000 m² zgrajenim pristaniščem, odnosno 11.000 m² z zgradbami, a ostalo brez zgradb. Druga bistvena razlika med obema konvencijama obstoji v načinu rešitve administracije. Po konvenciji ministra Stojadinoviča je administracija cone bila popolnoma grška, a po sedanjih konvenciji je administracija popolnoma v jugoslovenskih rokah.

Tako so jugosl. poveljniki pristanišča, pošta in brzojav, veterinarska služba, carinska služba ter železniška služba. Poleg omenjenih 52.000 m² pa dobi Jugoslavija še prostor, ki leži pod metra pod vodo in od katerega dobi v slučaju, da se dvigne še 30.000 m², tako da bi skupni prostor obsegal 70 do 80 tisoč m². Na sedanjem prostoru se nahajajo skladišča, kojih kapaciteta znaša 15.000 m³, dalje so elevatorji, helvi za 800 volov, 1000 ovac, 200 do 300 konj itd. Na jugoslovenskem keju zamorejo istočasno biti iztovorjene tri ladje maksimalne tonaže, tako da ima Jugoslavija za sedanje prilike vse, kar je potrebno za koristno funkcioniranje cone. Celi mehanizem službe je razdeljen na štiri oddelke. Prvi oddelek regulira veterinarsko službo, drugi pošto in brzojav. Priznana je Jugoslaviji pošta in brzojav za službo same cone in za privatne potrebe, v kolikor tangirajo poslovanje cone same. Jugoslovenski zahtevi, da se postavi tudi radiotelegrafske postaje, pa grška vlada ni ugodila. Tretji oddelek se nanaša na carinsko službo. V tem pogledu je dobila Jugoslavija precej pravic. Vagoni, ki grede iz Jugoslavije v cono in iz cone v Jugoslavijo, se plombirajo od grških oblasti na obojnih postajah v Gjevgeliji in Kemalu. Četrti oddelek vrši železniško službo. Grška vlada odreja železniške tarife, ki se nanašajo na službo cone, ne sme pa prekoračiti splošne tarife, ki velja za ves grški teritorij. Nadalje se grška vlada obvezuje za slučaj, ako ne bi imela dovolj osebja in lokomotiv, da dopusti prihod jugoslovenskim lokomotivam in jugoslovenskemu osebju. Kooperacija je predvidena tudi za materialno vzdrževanje prog. Ob sklepu je minister Kojić izjavil, da je Jugoslavija lahko s konvencijo popolnoma zadovoljna, saj ji nudi popolno garancijo za večji razmah izvozne trgovine.

Sprava med Karadjordjević in Njegoš

BEograd, 22. Včeraj je prišel tu-sem princ Peter, mlajši kralja Nikole Crnogorskega, princ Peter, ml. sin kralja Nikole Crnogorskega, Aleksandra. Zatrjuje se, da je prišlo tu do sprave med dinastijama Karadjordjević in Njegoš in da se je ta poslednja odpovedala svojim pravicam na črnogorski prestol.

Konec pasivne rezistence

PARIZ, 24. Dopisnik lista «Matin» poroča iz Berlina, da bodo danes zastopniki sindikatov in raznih udruženj iz Porurja na svojem sestanku sklenili ukiniti pasivno rezistenco ter pozvati na delo prebivalstvo zasedenega ozemlja. Kancelar Stresemann bo na seji vladnih načelnikov in na sestanku komisije za zunanje stvari predložil spomenico ter izjavil, da je vlada preklicala vse odredbe glede pasivne rezistence. V sredo bo o tem sklepu razpravljala državni zbor, ki bo odobril ukinitve pasivne rezistence in svrhu otvoritve pogajanj s Francijo.

Krvnik carjeve družine izgnan iz Nemčije

BERLIN, 24. Oblastvo ni znalo za bivanje v Berlinu mehanika Jakovlova, glavno grvniška družina ruskega carja, akoravno se Jakovlov mudi tu že šest mesecev in je v tem času redno hodil na sovjetsko poslanstvo, kjer je prejemal podporo. Pruski minister za notranje stvari je po podatkih iz listov odredil, da se mora takoj ugotoviti sanatorij, kjer biva morilec, ki je baje zblaznel. Ukrenjen je takojšen izgon nadležnega tujca.

Povziranje poštnih tarif v Nemčiji

BERLIN, 24. Te dni bo izšla nova poštna tarifa. Pismo za v inozemstvo bo stalo 2 milijona mark.

Prelskava o zločinu pri Janini izvršena
Poročilo izročeno poslanski konferenci
PARIZ, 24. Tajništvo poslanske konference je prejelo poročilo medzvezne komisije za preiskavo o zločinu nad italijansko misijo v Epiru. O poročilu bo jutri sklepala poslanska konferenca.

Pred izpraznitvijo Krfa
ATENE, 24. Tukajšnja agencija je sporočila listom, da so italijanske čete začele zapuščati Krf.

Maroko za Gibraltar?
Direktorij bo predlagal Angliji izmenjavo Maroka za Gibraltar.
MADRID, 23. Predsednik direktorija gen. De Rivera pripravila objavo «bele knjige», v kateri bo predlagal, naj bi Anglija menjala Gibraltar za Maroko.

Glasovi proti diktaturi
V političnih krogih je vzbudila veliko pozornost izjava bivšega ministra Burgo zastopnikom diktaturi nasprotnega tiska; Burgo je izjavil kratko in jasno, da ne odobrava sedanje diktature. Kajti te dikta-

ture ne bo mogoče nikdar izpremeniti v ustavno vlado, ker jo je rodila vojska premoč.

Skirbi berlinske policije radi naraščanja števila zločinov
BERLIN, 24. Umor potnika v brzovlaklu Frankfurt-Berlin je še vedno zavil v meglo. Policija in privatniki se enako zanimajo za ta zločin. Nagrade za onega, ki bo izsledil morilca, se ponujajo iz vseh strani: Švedski inženirji so poslali tri milijarde mark ter izjavili, da je število zločinov v Nemčiji doseglo že tako višino, da se morajo za to zanimati tudi tujci.

Policija je našla v vagonu le eno ruto z raztrganim monogramom. V stiski si ni mogla drugače pomagati in je razglasila, da se morajo predstavit vsi potniki, ki so dospeli 12. t. m. v Berlin z brzovlaklom, v katerem se je izvršil umor.

Ravnatoka manjka vsaka sled za morilca nekega kočijaža, ki je bil pred nekaj noči umorjen v neki berlinski ulici, in neke deklice, katero so dobili mrtvo v nekem kanalu v Umlandstrasse. Misterij je še tudi umor bivšega poročnika Sanda.

vso naglico proučila finančno in tehnično stran zavoda ter se potem izjavi o višini prispevka za vzdrževanje.

Istotako se je tudi sklepalo o vprašanju pogodovanja Krasa in o s tem spojenih službah.
Komisiji sta se sporazumeli tudi, da bosta obe pokrajini še nadalje podpirali profesionalno šolstvo, dokler ne bo uveden italijanski zakon.

Istotako je bil sprejet sklep o odpustu nekaterih uradnikov in se je po večini ugodilo njihovim željam (najbrže glede pokojnine oziroma odpravnine).

Končno je bila ugodno rešena prošnja goriskega mesta za črtanje dolga v znesku 15.000 goldinarjev, ki ga je mesto najelo l. 1864 o priliki ustanovitve goriske realke.
Komisiji sta se sklenili podpirati pri vladi prošnje gorskih občin na Goriskem glede izvajanja koristnih ukrepov nekaterih agrarnih zakonov, ki so še vedno v veljavi na dotičnem ozemlju.

Razpravljalo in sklepalo se je še o raznih drugih vprašanih manjše važnosti.
Iz Prvatiče. Voditelj naših fašistov, Lo Schiavo je poslal orožnikom ovadbo, da je prvaka godba svirala na veselici v Prvatinu tudi himno «Naprej zastava slave». Uvedena je bila seveda takoj preiskavana, ki jo je osebno vodil stotnik karabinierjev. Potom glasbenega večaka je dal preiskati vse note godbe in pokazalo se je, da je bila ovadba fašistov gola provokacija. Z veseljem, ki nam je le redkokoli dodeljeno, moramo poudariti, da se je stotnik podal na to k fašistu-ovadhu ter ga je v krepkih besedah poučil, da naj ne dela zgage med ljudstvom, temveč da naj raje stremi za tem, da pride do zblizanja in prijateljskega sožitja med obema narodoma.

Ko bi bili vsi oni, ki vrše službo med našim ljudstvom, taki možje, kot je dotični stotnik, to bi bilo prihranjeno veliko gorja in sovrašva.

Prvaška godba je sicer že imela posla z eno provokacijo, ki je izšla iz domačih vrst in v domačih listih, toda razlika med obema provokacijama je ta, da izvira višje navedena iz zlobnosti, medtem ko je poslednja plod neumnosti, vsled česar jo odpuščamo, ker ne vemo, kaj delajo.

Praznovanje 20. septembra. Praznovanje 20. septembra v Gorici je zadobilo posebno slavnosten izraz veselih okolnosti, da se je tega dne mudilo v našem mestu okoli 2000 delavcev trdke Marelli v Milanu, ki so se pripeljali nekaj po 9. uri zjutraj v dveh posebnih vlakih v Gorico. Na južnem kolvodvoru so jih pričakovali zastopniki oblasti in razna društva. Po posvečenju zastave na trgu pred kolvodvorom so se podali gostje na vojaško kopalnico v Via Capuccini in odtod na gorški grad, odkoder se lepo vidijo vse važnejše točke soškega bojišča.

Popoldne so se odpeljali v Redipulje in nato dalje proti Trstu.
Skala na progi državne železnice. Predzadnje nedelje se je privadila S. V. Valentina velika skala na progo državne železnice pri Št. Mavru ter je na srečo poškodovala samo železniški tir. Ker je popraviljanje poškodovane proge zahtevalo precej časa, je imel dunajski brzovlak znatno zamudo.

Goriška tatinska kronika. Goriški tatje so mnogo bolj skromni kot tržaški, ne lovijo se ravno za tisočaki, ampak zadovoljujejo se s koleši, piščanci in drugim drobižem. Tudi odbijejo se radi lepo na tuje stroške. Ko odbije gospodinja na trg ali samski gospod v službo, prilomastijo v stanovanje in vzamejo s seboj to, kar se jim ravno najbolj dopade.
V poslednjem času pa so prišli pri tej gospodinjstvu v modo medene kljuge pri hišnih vratih. Vrnes se zvečer domu, hoče prijeli za kljuko, toda čeravno si trezen, je ne najdeš. Tudi če imaš «la chiave del portone», to ti vse nič ne pomaga. Kdor je tako srečen, da stanuje v pritličju, zleze skozi okno v stanovanje, medtem ko si mora marsikdo iz višje stanovanjskih slojev poiskati drugje prenočišče... Sv. Peter, le pazi na nebeske kljuge (ki so gotovo iz zlata), da nam ne bo treba lezti skozi okno v nebesko kraljestvo ali pa celo iskati prenočišče v peklu!

Otvoritev podružnice videmske hranilnice v Gorici. Te dni je bila otvorjena v Gorici in sicer v prostorih deželnega hipotečnega zavoda podružnica videmske mestne hranilnice.
O priliki otvoritve je podelila hranilnica znesek 10.000 lir goriskemu mestnemu komisariju, da ga porazdeli med razne mestne institucije.
Videmski krogi smatrajo otvoritev podružnice v Gorici za važen korak, ki povede k fužiji goriskega hipotečnega zavoda z videmsko hranilnico, ki naj bi se izvršila na ta način, da se videmska mestna hranilnica spremeni v deželno, gorški hipotečni zavod pa bi postal podružnica te hranilnice. Goriska «Voce dell'Isontina» se je sicer v eni iz poslednjih števil zelo hudovala nad to nakano, toda pismo predsednika kuratorja dež. hip. zavoda jo je precej pomirilo in morda docela jo bo pomiril danajski dar, ki ga je poklonila videmska hranilnica Gorici.

Sic transit gloria Goritiæ!
Prijatelj Slovencev. «Giornale di Udine»: je ponatnil v številki od srede nedeljski članek «Popolo di Trieste» pod naslovom «Il Con-

siglio fascista ai maestri slavi» in je dodal k članku še sledeče vrstice:

Vse to, kar je najlepše povedal naš najboljši sobrat, zaslučuje naše najpriščneje priznanje.
Naš prefekt, ki sicer vidi napram tujerodnemu prebivalstvu v Furlaniji odkrito, lojalno in iskreno prijateljsko politiko, je dal pevskemu zboru učiteljske Zveze na prošnjo za dovoljenje koncerta v Vidmu negativen odgovor, ker trenutek, ki ga preživljamo, ni ugoden iz povsem jasnih razlogov nacionalnega karakterja in notranjega miru.
Ko bi videmski list prej vprašal tujerodno prebivalstvo, kaj si ono misli o odkriti, lojalni in iskreno-prijateljski politiki g. prefekta, bi mogoče vendarle imel toliko poštenja, da bi ne pisal podobnih budalosti.

Gospodarstvo.
TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
Kakor smo že danes teden na tem mestu poročali, je Tržaška kmetijska družba v Trstu zopet ozvela. Nastavila je svojega strokovnega tajnika in začela redno poslovati.

Pristopila je k novoustanovljenemu konzorciju za izdajanje lastnega glasila «Gospodarski Vestnik», katerega l. številka izide s 1. oktobra t. l. Izhajal bo po enkrat na mesec in se bo pečal s kmetijskim in zadržavstvom. Stane za vse leto L 10, posamezna številka L 1.
Ker namerava družba razširiti svoj delokrog izven mej tržaške okolice na vsoto tržaško in istrsko pokrajino in se preleviti v združbo, bo sklicala takoj po trgtatvi občni zbor, o katerem bodo naši bivši člani in javnost pravočasno obveščeni.

V kratkem prične družba s poučnimi kmetijskimi predavanji po deželi, ter z nabavljanjem kmetijskih potrebščin za svoje člane.
Svojo pisarno ima družba za sedaj v ulici Fabio Filzi št. 10, I. nadst., kjer posluje redno vsak dan, sprejema nove člane, izdaje informacije in sprejema naročila za «Gospodarski Vestnik».

Ker je Kmetijska družba posebno v današnjih razmerah za naš narod in varstvo in zboljšanje našega kmetijskega gospodarstva velikega pomena, opozarjamo naše kmetovalce na važnost te ustanove in jih vabimo v našo sredo.

DAROVI
V počastitev spomina pok. gosp. Mirka Strusciewicza, dolgoletnega pevca in člana «Kola», darujejo zbrani koleži za «Šolsko društvo»: Zorman L. 5, Curek L. 10, Ernest Jug L. 5, Alojzij Sancec L. 10, Ant. Lenasi L. 5, Ivan Kariz L. 5, Ciril Kočvar L. 5, Ivan Vodopivec L. 5, Alojzij Ukmar L. 5, N. N. L. 2, Ant. Žerjal L. 2, Ant. Lisjak L. 2, Štibelj Filip L. 2, Ivan Lušan L. 5, Živec Peter L. 3, Vovk Karl L. 2, Abram Alojzij L. 3, Vinc. Godina L. 2, Ražem L. 1, Furlan Jožef L. 5, Furlan Mirko L. 5, Venturini L. 5. — Skupaj L. 117. — Srčna hvala!

V počesteženju spomina pok. Vekoslava Lokarja daruje soproga Justina L. 200 za «Šolsko društvo». Srčna hvala!

Rojaki! Ne zabite na Šolsko društvo!
Borzna poročila.

Trst, dne 24. septembra 1923.		
Valuta na tržaškem trgu.		
ogrsko kruno	0.11	0.13
avstrijske kruno	0.031250	0.031760
češkoslovaške kruno	66.40	66.95
dinarji	24.30	24.60
lejl	10	10.50
marke	0.15	0.45
dolarji	21.90	22.05
francoski franki	133.50	134
švicarski franki	391	394
angleški funti papirnati	99.80	100.10

Tečaj:		
Trst, dne 24. septembra 1923.		
Cosulich	306	
Dalmatia	276	
Gerolmich	1142	
Libera Triesteina	399	
Lloyd	4415	
Lussino	585	
Martiniolich	192	
Oceania	110	
Premuda	583	
Triplovich	295	
Amplex	465	
Cement Dalmatia	308	
Cement Spalato	228	

ZAHVALA.
Glaboko ginjeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki nenadomestne izgube dragega soproga in očeta, gospoda
Vekoslava Lokar-ja
izrekamo tem potom vsem, ki so ga spremlili k zadnjemu počitku, ter na katerikoli način iskrali nepozabnemu zadnjo čast, iskreno zahvalo.
(512)
Žalujoča soproga in otroka.

Mali oglasi
Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

RAZPRODAJALEC zaloge vina s kletarsko prakso, ki bi prevzel tudi eventualno vodstvo mlekarne iz št. Vida v istem prostoru, se išče. Pismene ponudbe na Kmetijsko društvo, Vipava. 1318

KRAVO, brejo 7 mesecev z L 1700 proda Kerda, Volčjadraga. 1337

SODI, hrastovi, novi in rabljeni, mali in veliki, se prodajo v via S. Francesco d'Assisi 44 1338

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje nego drugi kupci. Via Ponderas št. 6. I. 1339

BRILJANTE, zlato, srebro in platin po najvišjih cenah. Dajem predjume na dragulje. Pertot, Via S. Francesco 15, II. (45)

KRONE, goldinarje, zlat denar, platin, zlato, plačujem dražje kot drugi. Zlatarna, via Ponte della Fabbra 1. 1303

POZORI Kupim sveže in suhe gobe, suhe češnje na drobno in na debelo. Ponudba Ferd. Giraud, Herpelje 38. (Gostilna Beša). 1313

TERAN, domači, pristen se dobi od 100 litrov naprej, pri Andreju Lah, Dutovlje št. 89. 1315

BABICA diplomirana, sprejema noseče. Ljubljana oskrba. Corso Garibaldi 23, I. 1334

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Montensio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 24

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

PLISSE, Delo hitro in natančno, velike in majhne oblike, podviti, na pahljico in na harmoniko. Oliva de Battisti, Via S. Sebastiano št. 4-III Trst. Vhod pri prodaji listov. 51

†
Potri nezmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vso, da je naš prejubljeni brat, stric, gospod

Franc Česen
v 37. letu svoje starosti, v nedeljo, previden s svetimi zakramenti, v Gospodu zaspal.
Pogreb dragoga pokojnika se bo vršil v torek, 25. t. m., ob 9. uri, iz hiše žalosti v Ustini na planinski pokopališče.
PLANINA, 25. septembra 1923.
Anton in Alojzij, brata, Teresija, sestra, Ivan Stergar, svaki, Mimica, Bragica in Ivan, nečaki, in ostali s rodniki. (524)

ZAHVALA.
Za mnogobrojne dokaze sočutja povodom smrti našega nadvse ljubljenega očeta, starega očeta, strica, tasta in brata, gospoda
Antona Miklaviča
učitelja v Kobaridu
izrekamo vsem tem potom najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo pred. duhovščini, g. nadzorniku Spazzapanu, vsem kolegom in koleginjam, gg. uradnikom, domačim pevcem za gniljivo petje, darovalcem krasnih vencev, družini Bogataj, g. Bisailovi, g. Olgi Uršič, gđ. Pepci Volarič, pred. g. dekanu Koričič in predsedniku «Učiteljskega društva» g. Rakuščeku za poslovilna nagrobna govora, Bog plačaj vsem!
KOBARID, 20. septembra 1923.
Zalujoča družina
Miklavič, Pignatari, Kuntarič, Šturm.

ZAHVALA.
Glaboko ginjeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutja ob priliki nenadomestne izgube dragega soproga in očeta, gospoda
Vekoslava Lokar-ja
izrekamo tem potom vsem, ki so ga spremlili k zadnjemu počitku, ter na katerikoli način iskrali nepozabnemu zadnjo čast, iskreno zahvalo.
(512)
Žalujoča soproga in otroka.

DNEVNE VESTI

ODBOROVA SEJA POLITICNEGA DRUŠTVA «EDINOST» v Trstu se bo vršila danes, v torek, 25. t. m. ob 10. uri zjutraj v navadnih prostorih.
Predsednik.

Otvoritev šolskega leta 1923-1924
na občinskih ljudskih šolah

Ker so bili vpisani meseca julija t. l. uradno vsi oni učenci, ki so obiskovali v preteklem šolskem letu 1922-1923 kako mestno ljudsko ali meštansko šolo v mestu, se bo vršilo vpisovanje v te šole dne 24., 25. in 26. septembra le za one učence, ki bodo obiskovali letos prvi razred (izvezti so ponavljalci), kakor tudi za one učence višjih razredov, ki pridejo iz drugih mest ali iz kake zasebne šole.

Vpisovanje v mestne ljudske šole predmestja in okolice pa bo dne 24., 25. in 26. septembra. K vpisovanju je treba prinesli sledeče listine: dokaz cepljenih koz, zdravniško izprtevalno, da ima učenec zdrave oči, in krstni list, katerega se dobi na anagrafičnem uradu (Via della Sanità št. 23, III. nadstr., soba št. 61) od torika 18. t. m. dalje.

Vpisati se morajo vsi otroci od 6. do 14. leta starosti, ne glede na to, ali so v preteklem šolskem letu obiskovali šolo ali ne. Izvezti so oni, ki uživajo domači pouk, ki obiskujejo kako srednjo šolo, ki so bili oproščeni pouka z odlokom šolskega oblastva in pa oni, ki vsled dušnih ali telesnih hib ne morejo obiskovati šole. Vsi ti pa so dolžni javiti to tekom meseca septembra na anagrafičnem uradu.

Kdor se ne bo držal teh odredb in ne vpiše svojih otrok v gori omenjenem roku v šolo, zapade kazni, ki jo predvidevajo sedanji zakoni.

Nastop pevškega zbora Zveze učiteljskih društev v Bologni.

Včerajšnji «Piccolo della Sera» je prinesel sledečo brzojavko iz Bologne: «V dvorani Liceo Musicale so privedli slovenski juljski učitelji pred zelo izbranim občinstvom zborni koncert, kateri je dosegel popoln, živahen uspeh. Več točk je bilo ponovljenih...» Poročevalec Zveze pevskega zbora, gospod E. A. nam piše iz Bologne, da se je koncert vršil pred izbrano publiko ljubiteljev glasbene umetnosti, glasbenikov in glasbenih kritikov. Pevski zbor je pogumno in dovršeno odpel svoj obširni in težavni program, zavedajoč se, da je svojo smelo začrtano nalogo častno izpolnil. Zborovodja g. Kumar, kakor tudi zbor sta bila prisrčno aklamirana. Istotako sijajno sta odpele svoj program solista ga. Lovsetova in g. Rjavec, ki sta s vsako svojo točko izkazala viharne odobravanja. Italijanska glasbena javnost vzhicena občuduje naše krasne pesmi in častno, nad vse dostojno je ta koncert pokazal, da lahko smelo stopimo s svojim glasbenim delom pred ves svet. Pogumen, s uspehom venčan, četudi trnjev začetek, je storjen.

Koroški Slovenci in predstoječe volitve v Avstriji

Koroški Slovenci stopajo v volilni boj za deželni in državni zbor združeni v «Koroški slovenski stranki» in «Koroški Slovenec» pribičuje lep poziv, v katerem razlaga, zakaj koroški Slovenci ne morejo glasovati za nobene druge kot samo slovenske kandidate. Volitve bodo 21. oktobra in vse, kar je protislovensko na Koroškem, se je združilo pod enim samim praporom, samo da bi onemogočili izvolitev slovenskih kandidatov. Koroški Slovenci se živo pripravljajo in hočejo pri volitvah pokazati, da Koroška še vedno ni nemška dežela, kakor to trdijo nemški šokupne kandidate nemški krščanski sovinišči. Zanimivo je, da so se združili za cijalci, bauernbundovci in vsenemški Proti skupni nemški fronti — skupna slovenska fronta!

VPISOVANJE NA ZASEBNI LJUDSKI ŠOLI PRI SV. JAKOBU se vrši vsak dan tekočega tedna od 9. do 12. ure.

Zahvala. Družina blagopokojnega g. Luke Šila, o čigar smrti smo poročali, se najiskreneje zahvaljuje vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za mnogobrojne izraze sočutja o priliki težke izgube. — Uporabjamo priliko ter popravljamo, da je g. Luka Šila umrl v 63. letu svoje starosti, ne kakor pogrtečeno pisano v 83. letu.

Društvene vesti
Slov. akad. ler. društvo «Balkan». Danes ob 14. se bo vršila v prostorih D. M. seja večletnega odbora. Člani odbora so naprošeni, da se seja polnočestno udeležijo.
Ob 14.30 se bo vršila v istih prostorih prednja seja društvenega odbora. Vabim člane starega in novega odbora kakor tudi pregled računov, da se seje z gotovostjo udeležijo. Predsednik.

Mandolinistični odsek M. D. P. » Sv. Jakob. Danes ob 20.30 sestane članov tega odbora. Ker se bo dvomesečni politični spet prženjajo vaje in se bo danes določilo urnik, je navzočnost vseh članov obvezna. — Vodja.

Iz tržaškega življenja
Dva poskušena samomora. Predvčerajšnjim predpoldne se je v svojem stanovanju v ulici G. Muzio št. 12 zasturpila s kreolinom 27-letna Ines C. Njeni domači so poklicali na pomoč zdravniška rešilna postaja, ki je zasturpljenki izpral želodec ter jo dal nato prepeljati v mestno bolnišnico.
Zdi se, da si je Ines C. hotela vzeti življenje radi nesrečnih družinskih razmer. — Njeno stanje ni nevarno.

— Včeraj popoldne se je na sprehajališču pri Sv. Andreju zasturplil z jodovo tinkturo 48-letni Edvard Coen, brez stalnega bivališča. Našla sta ga dva železničarja, ki sta se vrstala iz službe. Obvestila sta o dogodku rešilno postajo. Na lice mesta prihiti zdravnik je dal Coena prepeljati v mestno bolnišnico, kjer so mu izprali želodec. Količina jodove tinkture, ki jo je mož zavil je bila neznatna, radi tega je Coen že izven vsake nevarnosti. Sprejeli so ga v opazovalnico. Mož namreč ni pri zdravi pameti. Ze nečetokrat si je na različne načine skušal vzeti življenje in menda tudi včerajšnji poskus ne bo zadnji.

Mož, ki si zna pomagati. Pred par dnevi je prišel k trgovcu Logorich, ki je šef istoimenske trdke z mineralnim oljem, koje skladišče se nahaja v ulici Sorgente, neki mladenič po imenu Bonetta, ki se je izdal za uradnika Soške elektrarne. Dejal je, da ga je uprava elektrarne pooblastila za nakup 5 sodov olja za stroje. To izjavo je podprl s pismom omenjene elektrarne. Kupčija je bila sklenjena pod pogojem, da bo uprava elektrarne plačala račun po prejemu blaga. Še istega dne je prišel Bonetta s kamnjonom po kupljeno olje. Od tedaj ga pa ni bilo več na spregled. Logorich je poslal upravi elektrarne račun, a ta mu je odgovorila, da sploh ni nikoli naročila olja, še manj pa prejela.

Logorich je obvestil o zadevi kvesturo. Par dni potem so policijski agenti vedeli, da je bilo 5 sodov olja spravljenih v skladišču spe-diterja Chiesa v ulici Valdirivo. Spravil jih je tam neki Henrik Petroni, kateri je izjavil, da jih je kupil tudi od Bonetta po tržni ceni. Policija zasleduje iznajdljivega aleparja.
Tatovi v stanovanju. Zasebnica Olga Buttora, stanujoča v ulici Artisti št. 7, je naznanila na kvesturo, da so v njeni odsotnosti neznanzi zlikovci s pomočjo ponarejenih ključev prišli predvčerajšnjim v njeno stanovanje ter ukradli razne oblike in perilo, v skupni vrednosti okoli 2000 lir.

Dva otroka, ki sta hotela vplačati vstopnico v gledališče s 1000-lirskim bankovcem. Preteklo soboto zvečer sta se pojavila pred blagajno gledališča «Fenice» dva dečka, stara približno 8 let ter hotela kupiti dva vstopnika. Plačati sta hotela s 1000-lirskim bankovcem! Blagajničarka se je seveda nemalo začudila; vprašala je dečka, kdo jima je dal bankovec. Mala moža sta odgovorila, da jima ga je dal gospodar, pri katerem delata; ta gospodar da je neki trgovec s sadjem. Blagajničarka jima je dala listke, rekoč, naj gredo po gospodarja, da mu bo dala ostali znesek. Dečka sta odšla ter se nista več prikazala. Tudi pretveznega gospodarja ni bilo.

Predvčerajšnjim je blagajničarka nesla bankovec na kvesturo, kjer je na razpolago onemu, ki ga je izgubil, oziroma, ki mu je bil ukraden.

Vesti z Goriškega

Seja tržaške in furlanske kraljeve komisije v Gorici. V sredo zjutraj sta se zbrali v prostorih bivšega deželnega odbora v Gorici kraljevi komisiji za izredno upravo tržaške in furlanske pokrajine. Na dnevnem redu se je bilo posvetovanje in sklepanje o definitivni likvidaciji nekaterih važnih delokrogov nekdanje goriske dežele. Razen članov komisij so bili na seji navzoči komisar-likvidator Goriske comm. Nencetti ter tajniki in računovodje obeh deželnih uprav.

Predvsem je bil dosežen sporazum glede razvijanja delavnosti v prospek živinoreje za preostalo dobo leta 1923. Ta sporazum se zaključuje v tem, da se je naročilo goriskemu kmetijskemu uradu nenaumna izvesti na ozemlju Goriske in Tržiča program, ki ga je začrtala furlanska komisija za živinorejo in ki je posebno važen za živinorejo v gorskih krajih.

Znova se je pretresalo vprašanje razdelitve aktiv in pasiv bivše dežele in je bil dan nalog posebni mešani komisiji, da definitivno pregleda najnovije cenitve inventarja ter čimprej predloži zaključke pregleda obema pokrajinskima upravama v definitivno odobrenje.

Sprejet je bil predlog glede skupnega vzdrževanja in vodstva kmetijskega zavoda v Beglianu v obliki meddeželnega konzorcija.
Glede kmetijskeko-komercialnega zavoda sta izrazili obe komisiji namen istega še nadalje vzdrževati. Tržaška komisija bo z

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:
KIRKA (56)

Roman Marije Tarnovske. - Poslovenca G. B.

Prilukov se je ustavlil v Veroni, potem nama je sledil v Benetke; hodil je za nama po cestah, ves upadel valed žalosti in ljubosumja. Vsakotoliko sem bila sama z njim; tedaj sva govorila potih — naglo, kakor dva obedenca — o sločini. Če sem jaz omahovala, je bil on, ki me je neprestano spominjal na mojega sina in na prisrge; če se je on obotavljal, sem ga jaz silila k izvršitvi umora.
Nekega večera — ali, kako dobro se spominjam onega žarečega, poletnega zatonja — me je srečal na Lidu. Bil je čmeren in nagibaneč. Potegnil je iz zepa naguban sveženj: bila je stara Elizina torba — bil je beli slon, raztrgan, izpraznjen, neuporaben.
Si silno želel, da je vrjel v vodo.
«Končani?» vprašam potih.
«Končani», pravi on.
«Ja sedaj, kaj bo?»
«Strelal je s ramami. Potem je imel misel — nečastno, ostopno idejo.»
«Postoj, bo je že eni.» kazal je z gesto rame na oddaljenega Kamarovskega, «ko je že on obsojen — kaj ne, da je obsojen?»
Rekla sem skoro brezglavno:

«Da.»
«Dobro, tedaj nam more služiti njegova smrt v poseben namen. Se ti ne zdi?»
Ker sem vsa prestrašena strmela vanj, je nadaljeval: «Ne bova pač posnemala pesnikov! Ne bova posnemala romantičnih zločincev!»
«Polagoma, polagoma so se prepričali moji revni možgani, da je bila ne najina pravica, pač pa dolžnost, izvršiti ono grozovitost. Po njegovih besedah ni bilo to nič nečastnega in grdega. Ne! Bila je to dolžnost. Bila je to pravičina, pametna, logična stvar.»
«Razumela boš, da ni to isto, če odstraniš moža, zato da se polasti njegovega denarja. Ah, ne! Divja stvar! Ker mora on izginiti, naj bo njegova smrt v korist marsikomu. Ne nama, pazi! Ne nama! Denar, ki ti ga bo pustil, bo služil v pravičen namen, služil bo v popravilo velikega pogrška. Najino dele bo: povračati. Plačal bom vse do zadnjega vinarja, kar sem vzel mojim klientom. In kar bo ostalo, bova darovala ubogim. Je prav? Nič ne bova obdržala zase. Se li strinjaš?»
In spomnil se je nadalje, da je med njegove vimi klienti vdova s štiriimi otroci... zelo ga je vedno vznemirjala misel na ono ženo.
Prebudil se je v njem zgovoren, prepričevalen odvetnik. Končal je z besedami: «Da, izvršiva sveto delo!»

Jaz sem bila sprva nevoljna, potem sem postala negotova, nasprotnovala sem, a končno sem se vdala.
Ponavljala sem za njim:

«Bo sveto delo!»
Ce eksistirajo demoni slabega, so si morali pač od smeha čeljusti izmekniti, poslušajoč najin pogovor one večerne ure.
Prilukov si je izmislil sredstva in določil načrte.
«Ti moraš doseči, da se zavaruje na življenje.»
«Pa kako?» sem vprašala slabotno in jokaje. «Kako mu morem kaj takega reči?»
«Prepusti meni,» je rekel Prilukov in zdela se je, da je zopet oni iz Moskve.
Drugi dan mi je pokazal pismo s ponarejeno pisavo.
«To pismo boš odprla pred njim in ko ga bo hotel videti, mu ga pokažeš... otožna!»
«In če ga ne bo zahteval?»
«Moraš to doseči,» je ponovil Prilukov.

Ko so prinesli pismo in